

Forbedringer i tannhelsen og tannlegenes arbeidsmengde i Norge 1992–2015

Jostein Grytten og Irene Skau

Det har vært en markant forbedring av tannhelsen i Norge de siste tiårene. Hvilken effekt har dette hatt på tilbudet av tannhelsetjenester, og hvordan har private tannlegers vurdering av arbeidsmengden endret seg? Spørsmålene er belyst i en fagartikkel som nylig er publisert i *International Dental Journal* (1).

Utgangspunktet for analysene er to store representative spørreundersøkelser blant private allmenntannleger utført i 1992 (n=1056) og 2015 (n=1237). I undersøkelsene ble tannlegene bedt om å oppgi antall besøk og antall pasienter som mottok en eller flere spesifiserte behandlinger i en representativ uke i praksis. Pasienttilgangen ble målt ved følgende spørsmål: «Ut fra en totalvurdering av økonomi, arbeidsbelastning og andre personlige forhold: Hvor mange flere, eventuelt færre pasienter kunne du som tannlege ønske deg per uke?»

Hovedresultatet viser at det har vært en markant endring i tannlegenes praksisprofil og at dette kan tilskrives tannhelseforbedringen. Antallet pasientbesøk per tannlege er redusert med 23 % fra 1992 til 2015. Antall pasienter per tannlege som fikk fyllinger, kroner, broer, proteser, rotfyllinger eller ekstraksjoner, falt med 50 % eller mer. Nedgangen var størst for tannleger yngre enn 35 år og for menn.

Andelen tannleger som rapporterte at de ønsket flere pasienter økte i samme periode fra 20 % til 37 %. Økningen i andelen som ønsket flere pasienter var størst for tannleger yngre enn 35 år og for kvinner. Tannleger som oppga mangel på pasienter ønsket i 2015 i snitt 380 flere pasienter på årsbasis.

FORFATTERE

Jostein Grytten, professor. Seksjon for samfunnsodontologi, Universitetet i Oslo

Irene Skau, forsker. Seksjon for samfunnsodontologi, Universitetet i Oslo

Hva så med fremtiden? I løpet av de neste tiårene vil andelen eldre i befolkningen øke. Behandlingsbehovet vil være større for eldre enn for yngre, de vil beholde egne tenner lenger og aldersrelaterte munnhelseforhold vil gi nye utfordringer. Dette vil kunne øke etterspørselen etter tannbehandling. Imidlertid har i dag nesten 40 % av tannlegene i privat praksis et underskudd på pasienter. Denne reservekapasiteten, og tilgangen på nye tannleger, vil trolig være mer enn nok til å dekke økt etterspørsel blant eldre. Samtidig er det flere faktorer som går i retning av at antallet tannleger med underskudd på pasienter vil fortsette å øke fra dagens nivå.

- Det er sannsynlig at tannhelseforbedringen vil fortsette, og at dette vil føre til en ytterligere reduksjon i etterspørselen etter tannhelsetjenester.
- I løpet av de neste tiårene vil «pre-fluor»-generasjonen være borte. Folk i denne generasjonen, født før 1970, har store restaureringer og mange manglende tenner. De som er født etter 1970, har færre restaureringer som må repareres senere i livet.
- Innkallingsintervallene kan bli lengre. Pasienter med lite tannsykdom vil kunne ønske å øke intervallet mellom tannlegebesøkene.
- Det er lite sannsynlig at et tilbud om flere forebyggende tjenester vil føre til økt arbeidsmengde siden de fleste voksne allerede får slike tjenester. Hvis forebyggende tjenester er effektive, vil dette også resultere i redusert behandlingsbehov.
- Antall tannpleierårsverk forventes å øke. Tannpleierne har fått et økende ansvar for å diagnostisere karies og andre sykdommer. Dette vil kunne medføre en nedgang i arbeidsmengden for tannleger.
- Det har vært en markant økning i utdanningsnivået i Norge de siste tiårene. Det er en positiv sammenheng mellom utdanning og tannhelseatferd, og mellom utdanning og tannhelse. Utdanningsnivået i befolkningen antas å fortsette å øke, og den gunstige tannhelseatferden vil sannsynligvis vedvare. Dette vil føre til en ytterligere forbedring av tannhelsen, og dermed også bidra til en reduksjon i arbeidsmengden for tannleger.

Det sentrale politiske spørsmålet hva som kan gjøres med det sannsynlige overskuddet av tannleger. To alternativer peker seg ut. Det første alternativet er å la markedet løse problemet. Det andre alternativet er å redusere utdanningskapasiteten. Fagartikkelen tar ikke standpunkt til hvilken strategi som er mest hensiktsmessig. Uansett hvilken politikk som velges, vil noen tannleger ha for få pasienter og et påfølgende inntektsfall i årene som kommer.

REFERANSER

1. Grytten J, Skau I. Improvements in dental health and dentists' workload in Norway, 1992 to 2015. Int Dent J. 2021. <https://doi.org/10.1016/j.identj.2021.07.004>.

MER ENN 30 ÅR I NORGE

SURGITEL® LUPER

Surgitel er best i test og har fremstilt presisjonsoptikk siden 1932. Deres lange erfaring gir seg uttrykk i markedets beste luper og de er også best i test når det gjelder vekt – kun 20 g.

SurgiTel-luper fås i både FLM og TTL montert på Oakley innfatning.

Luper påvirker ikke bare øynene, men også rygg og nakke. Sjansen for at du som tannlege vil få yrkesrelaterte plager er store. Ved bruk av luper ser du bedre, og du sitter ergonomisk riktig. Med patentert design og produksjonsteknologi gir SurgiTel deg ergonomiske luper som hjelper til med å forhindre både smerter og skader i nakke og rygg.

Norsk Orthoform ESTABL. 1930
DENTALARTIKLER Depot as

Telefon 22 76 01 40
bestilling@norskorthoform.no
www.norskorthoform.no